

здешевлення кредитування експорту» Закон України від 20.12.2016 р. № 1792-VIII [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1792-19>

5. Циналєвська І. А. Інституційні проблеми розвитку експортної діяльності в Україні та регіонах (на прикладі Одеської області) / І. А. Циналєвська // Економічні інновації. – 2014. – Вип. 57. – С. 422-430.

УДК 330.341

Ушеренко С.В.

*к.е.н., доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ “Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана”*

Інституціональне забезпечення інноваційного розвитку підприємництва

Задекларовані у програмному документі Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна 2020» пріоритетні напрями всеосяжних суспільних реформ націлені на вихід України к 2020 року на траєкторію сталого розвитку і наближення України до соціальних стандартів, утверджених в країнах Євросоюзу, що передбачає досягнення Україною випереджаючих темпів економічного розвитку відносно розвинутих країн світу після довготривалої рецесії національної економіки у період 2014 – 2016 рр., а також модернізацію національної економіки для досягнення нею конкурентоспроможності [1].

Водночас, в ході цих суспільних реформ має бути досягнута диверсифікованість і конкурентоспроможність національної економіки, зокрема, її конкурентоспроможність у ринковому середовищі Євросоюзу.

Аналіз шляхів розвитку країн, що спромоглися у короткий історичний період (25 – 30 років) досягнути високих темпів соціально-економічного розвитку і конкурентоспроможності національних економік, а це Ірландія, Республіка Корея (Південна Корея), Сінгапур, Фінляндія та інших успішних країн, які раніш вважались відсталими, доводить, що перехід від аграрно-сировинного характеру економік цих країн до індустріально-розвинених

конкурентоспроможних країн відбувся завдяки розбудови наукоємного корпоративного сектора промисловості й утвердженню інноваційної моделі розвитку національної економіки. На підтримку цієї тези свідчать високі рейтингові місця (з 1-го по 50-те), які посідають ці країни в системі світових показників соціально-економічного та інноваційного розвитку [2].

Утвердження інноваційної моделі розвитку національної економіки здійснюється через розповсюдження інноваційних процесів в усіх галузях та вимірах національної економіки. Визначальною ланкою для перебігу інноваційних процесів є підприємства. Статистика фіксує низьку інноваційну активність промислових підприємств в Україні. Так, в період 2005 - 2015 роки частка інноваційно-активних підприємств, тобто підприємств, які впроваджували інновації, від загальної кількості обстежених підприємств складала в діапазоні від 14% до 18%, що значно нижче рівня інноваційної активності підприємств в країнах, які мають національні економіки інноваційного типу (40% - 80 %) [3].

Звідси актуалізується проблематика активізації інноваційної діяльності підприємств України, зокрема, в їх корпоративному секторі, на його частку в національній економіці припадає майже 75% ВВП України [4].

У цьому контексті потребують розкриття питання: висвітлення перешкод реалізації інноваційного розвитку підприємств корпоративного сектору з огляду на їх вирішальну роль в утвердженні інноваційної моделі розвитку, визначення засобів подолання цих перешкод, а також спроможності корпоративного підприємництва щодо досягнення конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Конкурентоспроможність підприємства в сучасних умовах являє собою його спроможність до розширеного якісного відтворення і реалізації конкурентних переваг на основі активної проектно-орієнтованої інноваційної діяльності, створення гнучкого виробництва, ефективного менеджменту, розвитку персоналу шляхом його навчання в системі неперервної освіти.

Аналіз інноваційної активності вітчизняних підприємств, дозволяє виділити дві основні групи факторів, перешкоджаючих реалізації їх спроможності до інноваційного розвитку:

- *ендогенні фактори* гальмування інноваційного розвитку підприємств пов'язані з низьким рівнем технічної і технологічної бази вітчизняних виробництв, зокрема, їх енерго-, ресурсовитратністю, низьким рівнем інноваційного менеджменту для запровадження проектно-орієнтованого підходу до реалізації інноваційного розвитку, недостатністю власних фінансових ресурсів для реалізації інноваційних проектів тощо;

- *екзогенні фактори* перешкоджання інноваційного розвитку підприємств зумовлені незначним обсягом інвестиційних та фінансово-кредитних ресурсів (включаючи як приватні, так і державні), які залучались би для розробки та реалізації інноваційно-інвестиційних проектів; нерозвиненістю ринку інноваційної продукції; нерозвиненістю національної інноваційної системи, зокрема, її інфраструктурної складової: наукові, технологічні, індустріальні парки та інше.

Особливого значення набуває виявлення чинників, що гальмують інноваційний розвиток корпоративного сектора, до яких відносяться:

- специфіка здійснення приватизації, яка не супроводжувалась припливом інвестицій, сприяла розпорошеності акціонерного капіталу, характеризувалась відсутністю ефективного контролю за діями менеджерів, недооцінюванням вартості об'єктів прав інтелектуальної власності, що мали бути включені до балансової вартості підприємства перед його приватизацією;

- певна інформаційна закритість та непрозорість внутрішньо корпоративних відносин;

- низький рівень впливу фондового ринку на формування сучасної структури корпоративного сектора (немає ефективної мобілізації фінансових ресурсів, порушення прав та обов'язків учасників ринку цінних паперів, недотримання умов продажу та розміщення цінних паперів тощо);

- неможливість використання інвестиційного потенціалу комерційних банків щодо забезпечення інвестиційними ресурсами корпоративного сектору економіки внаслідок існування високих процентних ставок;

- порушення прав акціонерів щодо обрання органів управління, відчуження активів, підготовки та проведення зборів акціонерів, недобросовісне ведення реєстру акціонерів, а також поширення процесів рейдерства, конфлікти інтересів між акціонерами і найманими менеджерами.

Усунення або мінімізація дії зазначених факторів та деструктивних чинників пов'язуємо із інституціональним забезпеченням спроможності підприємств корпоративного сектору національної економіки до інноваційного розвитку, що має бути здійснено за участю держави і розкривається як :

- формування сприятливого законодавства для інноваційної діяльності підприємств, що включає : удосконалення державної регуляторної політики щодо розвитку фондового ринку та діяльності його учасників; посилення державного контролю за перерозподілом акціонерної власності; подальший розвиток і консолідація законодавства, спрямованого на розкриття інформації про корпоративну діяльність, забезпечення її прозорості та адресності; удосконалення конкурентної політики та регулювання монополізованих ринків; чітке визначення законодавством прав інвесторів та суб'єктів корпоративних відносин при реалізації інноваційно-інвестиційних проектів;

- унормування законодавством запровадження пільгового податкового режиму для виконання інноваційно-інвестиційних проектів, розроблених за пріоритетними напрямками науково-технологічного та інноваційного розвитку; розвиток інструментів страхування ризиків, пов'язаних із вкладенням коштів в інноваційно-інвестиційні проекти корпоративних структур; переходу на енерго- та ресурсозберігаючі технології як засобу підвищення продуктивності підприємств та вивільнення значних інвестиційних ресурсів та інше;

- розширення співробітництва великих корпорацій з підприємствами сектору малого і середнього підприємництва у форматі аутсорсинга за певними

складовими наукоємної продукції, що крім підтримки малих та середніх підприємств дозволяє цим підприємствам досягнути досконалості у виробленні цих складових, а корпорації зосередитися на удосконаленні основної продукції;

- розбудову національної інноваційної системи, як взаємоузгодженої цілісної сукупності законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових розробок та технологій і визначають правові, економічні та організаційні умови для забезпечення генезису і масштабного поширення інноваційних процесів у форматі інноваційно-інвестиційних проектів в усіх вимірах національної економіки[5];

- збільшення державних інвестицій у корпоративний сектор, зокрема у форматі публічно-приватного партнерства для реалізації суспільно значущих національних проектів, розроблених за державними пріоритетами;

- сприятливість до інноваційного розвитку підприємств корпоративного сектору, що забезпечується утвердженням принципів корпоративного управління : формуванням ефективної структури корпоративного управління; дотриманням прав акціонерів; розкриттям інформації та прозорістю корпоративних відносин; а також утвердженням організаційної корпоративної культури на підприємстві;

Реалізація наведених заходів щодо інституціонального забезпечення інноваційного розвитку корпоративних структур буде сприяти розвитку корпоративного сектора, забезпечить його інвестиційну привабливість, а також має стати фактором утвердження сталого розвитку національної економіки на інноваційних засадах.

Список використаних джерел

1. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020", схвалено Указом Президента України від 12.01.2015р. №5/2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.president.gov.ua

2. Ушеренко С.В. Инновационное предпринимательство в контексте стратегии устойчивого развития Украины / С.В. Ушеренко // Proceedings of the

Conference «Economy and management: modern transformation in the age of globalization» (March 2017, Klaipeda, Lithuania), Part I. – P. 97-100.

3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник / відп. за випуск О.О. Кармазіна. – К. : Держстат України, 2015. – 255 с.

4. Бабчинська О.І. Державне регулювання корпоративного сектора в Україні: сучасний стан та напрями вдосконалення/ О.І. Бабчинська. - Вісник Хмельницького національного університету 2015, № 1. – С. 216 – 220.

5. Гусєв В.О. Державна інноваційна політика : методологія формування та впровадження : монографія / В.О. Гусєв. – Донецьк : Юго-Восток, 2011. – 624 с.

УДК 338.2

Франчук Т.М.,

аспірант ДННУ «Академія фінансового управління»

Міністерства фінансів України

Інноваційна система вітчизняної економіки: діалектика розвитку

Беззаперечною ознакою сучасного етапу розвитку глобальної економіки є стрімкі зміни у функціонуванні факторів виробництва. В останні десятиліття ми стали свідками неспинного нарощування ролі інформації, знань, інтелектуальних ресурсів у суспільному розвитку. Фактично, формування принципово нового технологічного укладу суттєво видозмінює і конкурентну боротьбу на рівні приватного сектору та національних держав.

В таких умовах одним із головних факторів конкурентної боротьби стає інноваційність. Якщо на мікрорівні прийняття інновацій багато в чому визначається позицією менеджменту щодо нових технологій, знань і т.п., то на макрорівні мова йде про формування національної інноваційної системи, яка акумулює в собі численні компоненти інноваційного процесу.

Серед науковців немає єдності щодо сутності національної інноваційної системи. Так, в окремих роботах вказується, що «...національна інноваційна